

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto jutraj.
Stane za celo leto 15 L.
* pol leta 8 L.
* četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAZA

Št. 74

V Gorici, v sredo 16. septembra 1925.

Leto VIII.

efrankirana pisma se
sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v ne-
prel. List izdaja kon-
sorcij
»GORIŠKE STRAZE«
Tisk Zadržne tiskarne
v Gorici, Riva Piazzut-
ta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli štev. 5.
— (prej Scuole). —

Za slovenske železničarje in cestarje.

(Piše poslanec dr. Besednjak)

Pri prometnem ministru.

Na Kmetско-delavsko zvezo se je obrnilo več železničarjev ker jih je železniška uprava prenesta iz domačih krajev v notranjost države. Zahtevali so moje nujne pomoči.

Ker sem videl, da gre za splošno odredbo, ki zadeva vse nove pokrajine, sem prosil za razgovor s prometnim ministrom Cianom, da ga opozorim na škodljive posledice njegovega ukrepa.

Poudaril sem, da pomeni nova politika hud udarec za številne železničarske družine, ki bodo s prenestitvijo gospodarsko vničene. Mnogi železničarji so si zgradili hišico, imajo kosček zemljišča, redijo pri hiši kravo ali par prašičev, njihova družina je navezana na zemljo, zakaj samo z železničarsko mezdo ni mogoče prehraniti številnih otrok. Ako premesti vlada očeta v drugo pokrajino, je izpodkopala s tem obstanek družini.

Železniški minister mi je odvrnil, da se morajo železničarji premikati iz dežele v deželo, da spoznajo državo in da se ne stvorijo na posameznih postajah protekcija in korupcija. Ako se železničarji preveč udomačijo na enem kraju, nastanejo različna »prijateljstva«, železničarji gredo svojim »prijateljem« na roko in to ne sme biti.

Odvrnil sem, da imajo slovenski in hrvaški železničarji prav malo prilike za protekcijo, saj so nameščeni v prav podrejenih in malo odločilnih službah.

Tudi ni res, da je premeščanje železničarjev vedno v korist železniške uprave. Gotovo je n. pr., da so delavci na progah izvrstni le tedaj, ako poznajo posebnosti terena, na katerem delajo. To morejo pa biti samo domačini. Pri ostalih uslužbenih je treba delati razliko med mladimi ne-oženjenimi fanti in med družinskimi očeti.

Konec razgovora je bil ta, da je prometni minister obljubil:

1) premočil bo položaj železničarskih delavcev (vseh, ki spadajo pod »Sezione lavoro«) in premislil, ali bi ne bilo boljše, jih pustiti na mestu, kjer so;

2) glede ostalih železničarjev se bo pa oziral na posamezne slučaje in vpošteval le posebne razmere gotovih uslužbencev.

Povabil me je, naj mu predložim vse vpoštevanja vredne primere, ki jih hoče vestno preštudirati.

Da bi minister premeščanje železničarjev kratkoma ustavil, ni bilo mogoče doseči.

Razume se, da s tem izidom nisem mogel biti zadovoljen, ker je nač polovičarski. Toda raje to kot nič. Našim železničarjem ne preostane drugo, nego da javijo od slučaja do slučaja Kmetско-delavski zvezi svoje posebne zahteve in pritožbe, ki poidejo na pristojno mesto v Rim.

Minister je h koncu pripomnil, da je izdal ukaz, naj gre uprava vsem premeščanim železničarjem kolikor more na roko, naj jim preskrbi stanovanje itd.

Pri ministru za javna dela.

Kakor železničarji so se obrnili na Kmetско-delavsko zvezo tudi cestarji, ki jih vlada sedaj odpušča iz službe. Ko sem prišel na ministrstvo, so bili odloki že sestavljeni in podpisani ter celo registrirani pri Računskem dvoru. (Corte dei conti.) Uradniki so

mi zatrjevali, da je prekasno in da se ne dá več pomagati.

Izposloval sem si zato razgovor z ministrom za javna dela Giurattijem in ga opozoril na žalostno usodo, ki je zadelala po nedolžnem več naših družin.

Minister mi je odgovoril nastopno: V vaših krajih so prišli sedaj v veljavo italijanski zakon. Število cestarjev mora zato odgovarjati predpisom nove postave. Cestarjev je pri vas preveč, treba jih je nekaj odpustiti. Koga naj odpustim? Odločil sem se, da odpustim predvsem tiste, ki so stari, to se pravi ljudi, ki so dosegli 65. leto. Izmed ostalih sem si odbral tiste, ki ne vrše dobro službe, ker so leni ali pa nesposobni. To je najbolj pravično

Kaj se godi po svetu?

Te dni se posvetujejo v Ženevi odposlanci evropskih in inozemskih držav, kako bi dali svetu mir. Dolge razprave in seje, brezkončni protokoli in zapisniki so polni najlepših besed o miru in obnovi vsega kar je vojna razbila. Kot v zasmeh vsemu temu mirotvornemu delu na se največje države vedno bolj zapletajo v vojne s kolonialnimi narodi. V Evropi govore o varnostnih pogodbah, ki naj narede konec vojskam in pobijanju, v svojih prekomorskih posedvih pa davijo Francozi, Španci in Angleži domačine za vrat in hočejo vsak dan več dobička izsesati iz svojih kolonij. Vojne v Maroku, Siriji in najnovejša v Mosulu dokazujejo, da gre kapitalističnim državam le takrat za »varnostne« pogodbe, ko si hočejo zavarovati svoj plen.

Podjarmljeni narodi pa ne marajo za take varnostne pogodbe, temveč zahtevajo zase pravic. Teh pa ne jamči nikaka papirna pogodba, marveč večni in neovrgljivi naravni zakoni.

Za svobodo domovine.

Pred nedavnim časom smo pisali o gorskem ljudstvu Rifanov, ki pod vodstvom junaškega in bistroumnega Abd-el-Krime branijo svobodo svoje domovine pred Francozi in Španci. Že par mesecev poji vroč afrikanski pesek kri francoskih in španskih vojakov in kosti padlih, ki se belijo po pobočjih mogočnega gorovja Atlasa, pripovedujejo o borbah svobodoželjnega gorskega plemena za svoje domove in svojo svobodo. Abd-el-Krim, poveljnik vstajških Rifancev na navdušuje svoje ljudi za boj do slednjega moža. Francoski in španski generali so se všteli, ko so mislili, da bodo v enodnevnem pohodu ukrotili severo-afriške rodove.

Še krvi in žrtev!

Hrabri Rifanci, ki jih je njih vodja že izuril v rabi modernega orožja, so sredi poletja že potisnili Francoze in Špance skoro do morja. Francoski maršal Liotej, ki je tudi eden izmed glavnih povzročiteljev tega pokolja, je pošiljal v Pariz obupne klice za pomoč. V Madrid so prihajali sli z enakimi poročili od španskih generalov. Brezštevilne žrtve v krvi in denarju so klicale novih. V tem trenutku, ko se je že majala oblast obeh evropskih držav v njenih kolonialnih posestvih, so vojni sveti zaveznikov sklenili pričeti z velikim napadom v oktobru. Kot predprave za zadnji odločilni sunek so pa določili sedanjo

načelo. »Gospod minister.« — sem mu odvrnil, — »cestarji, za katere se potegujem, niso ne leni in ne nesposobni. So poštene, delavni in disciplinirani. Zgodila se jim je velika krivica.«

»Jaz jih ne poznam.« — mi je odgovoril. »Držal sem se poročil, ki so mi jih poslali podrejeni inženirji. Njim moram pač zaupati.« — »Zgodila se je, gospod minister, krivica družinskim očetom s 6. otroki.«

Minister me je povabil, naj predložim za posamezne primere dokazila in da bo nato prav rad preiskal slučaj za slučajem in popravil morebitno krivico.

Prizadeti cestari naj vložijo torej pri Kmetско-delavski zvezi utemeljene pritožbe, ki jih izročim nato ministru v pretres.

V Rimu 14. sept. 1925.

in mož poji tujo zemljo s svojo krvjo.

Med tem se pa tudi Abd-el-Krim pripravlja na krepko obrambo. Svoj glavni stan v mestu Scescianenu visoko gori v gorovju utruje z vsemi modernimi obrambnimi sredstvi. Ob enem pozivlja vse svoje ljudstvo naj raje pade z mečem v roki kot pa se preda v sužnjost tujcem.

Boj bo še hud in krvav in bo stal še mnogo žrtev predno se bo odločitev nagnila na to ali ono stran.

Česa iščejo?

Marsikom se zdi čudno in nerazumljivo, zakaj pošilja francoska vlada toliko ljudi umirat v Afriko; čemu se izdajajo milijarde frankov za maroško vojno. Maroko stane letos Francijo že skoro 2 milijardi frankov. Finačni minister Kejo že oznanja, da bo zvišal davke za leto 1926. zopet za tri milijarde in pol. Zato se tem blaznejše zdi, da noče Francija odnehati od svojega maroškega početja.

Toda če odgrnemo zagrinjalo za katerim se plete francoska politika, nam to postane takoj jasno. Zadnja pogajanja za mir med Abd-el-Krimom in Francozi niso uspela, ker niso slednji popustili v eni točki. Zahtevali so namreč, da jim Rifanci prepuste vse rudnike. V Atlasovem pogorju se namreč nahajajo najbolj bogata ležišča fosforja. Če bi Francozi dobili v svoje roke še te rudnike, bi bila v njih posesti vsa fosforova najdišča na svetu. In to diši francoskim kapitalistom, zato hočejo zrušiti za vsako ceno rifanski odpor. Ne slava in ne potreba domovine ne zoveta francoskih polkov v boj, ampak volja bogatinov, ki hočejo svoje kupe povečati.

„Patrijoti naj gredo v Maroko!“

Svoje želje pa znajo ti izkoriščevalci zaviti v lepe besede o narodni dolžnosti in procvitu domovine. Toda tudi ljudstvu se odpirajo oči. Niti špansko, niti francosko ljudstvo ne čuti potrebe, da bi se pretepalo na afriških tleh. Vedno večje nezadovoljstvo se širi med množicami. Duška tej nevolji so dali atentati na španskega kralja Alfonza XIII. Po vseh večjih tvorniških središčih Francije pa prirejajo socialistične stranke shode proti vojni v Maroku. V sprevedih nosijo table z napisom »Dol z vojno! Patrijoti naj gredo v Maroko!« in s podobnimi. Pripravlja se tudi po vsej državi 24 urna stavka kot znak protesta proti vojni, ki jo hoče kapitalistična plast izvojevati s krvjo in davki delovnih množic. Francoska policija pa pridno zapira v ječe vse, ki vpijejo proti vojni. Vendar se vlada ne slepi več, češ, da je ljudstvo za vojno, ampak hoče s sedanjo veliko ofenzivo streti odpor Rifanov in utešiti svoje hrepenenje po novem bogastvu ter zajeziti tok vedno bolj naraščajoče ljudske nevolje.

Mi pa dvomimo, če se bo ta tok dal zajeziti; prej ali slej bo moral splaviti vse tiste, ki pod krinko narodnosti in domoljubja tlačijo šibke in zatirane.

DNEVNE VESTI.

Komu in kako se prijavi škoda, ki jo povzročijo vojaki?

Iz Drežnice, Sp. Idrije, Cerknega, Banjšic, Čepovana, Vipavskega sta prejela poslanec dr. Besednjak in tajništvo Kmetско-delavske zveze mnogo prošelj, da bi posredovali pri vojaškem oblastvu radi škode, ki jo povzročujejo vojaki pri vajah. Ker se

mudi poslanec Besednjak v Rimu, je posredoval včeraj pri divizijskem poveljstvu v Gorici dr. Bitežnik. G. polkovnik, ki vodi tozadevni oddetek, je tajnika dr. Bitežnika zelo prijazno sprejel in mu je izjavil:

Če povzročijo posamezni vojaki svojevoljno škodo, naj jih prizadeti posestniki naznanijo orožnikom ali pa častnikom.

Bovec.

Iz našega trga se pa še nekdo napravljiva na pot. Vsaj tako lahko sklepamo iz nekaterih dogodkov. Glavne bilke v »snopu« so izgubile, ker nima jo stavbne obnovitvene zadruga nič več zidati. Pustili so pa iz golega domoljubja še par ljudi, menda za dobro seme. Ta preostalina se je v nedeljo tudi hotela dostojno postaviti in je v ta namen razpošiljala po okoliških vaseh lepake, kjer pa ne vabi na kako patriotično prireditev, ampak na — snoparski ples. Da se je prikazalo v plesno sobo tudi precej »zavednih« tržanov in tržank deloma iz strahu, deloma iz radovednosti, se razume. Nam se pa le čudno zdi, da dopušča fašistovska stranka, da se vse delo nekaterih njenih sekcij po deželi začne in konča s plesi, katere vsi naši pametni ljudje obsojajo. —

Pa še nekaj. V naši občinski hiši se je baže začela prava tekma za občinske tajnike. Naš dosedanj tajnik, ki razume vsled dolgoletnega službovanja dobro svoj posel in je tudi pri ljudeh priljubljen, bo moral iti, ker nima tistega izpita. Zda so vložili prošnje za to mesto kar štirje prosilci; pa tudi od teh ni baže nobeden pripraven. Ko je bil znova natečaj razpisan, so se pojavili novi prosilci. Med temi tudi neki »slovenski« občinski tajnik, ki službuje v spodnji Soški dolini. Ne zamerimo mu, če se poteguje za dobro mesto, a še več kot zamerili mu bomo, če bo hotel tudi pri nas, pri našem kruhu, skakati čez oinice. Sicer bomo pa lahko dobri prijatelji.

Naš novi kaplan g. Stanič se je z vso vneto vrgel poleg svojih stanovskih dolžnosti tudi na društveno delovanje. »Dramatični krožek« bo vprizoril pod njegovim vodstvom drugo nedeljo dne 27. t. m. »Krivoprišežnika«. Predavateljski odsek, ki ga tudi g. Stanič z vneto vodi, je priredil že par lepih predavanj. V ned. in pond. nam je govoril o preteklih dneh slovanskega rodu g. urednik Bednarik iz Gorice. Upajmo, da se bo Bovec začel bolj živahno dramiti iz nekoga poluspanja, ki je nas vse objemalo.

S Pivke.

(Birmovanje v postojnski dekaniji.) — Pretekli mesec se je mudil več časa pri nas goriški knezonadškof dr. Sedej. Prišel je v Postojno dne 15. avgusta in odšel dne 31. avgusta z Ubeljskega zopet nazaj v Gorico. Obhodil je 14 župnij in kuracij, opravil kanonično vizitacijo in podelil 1300 otrokom zakrament sv. birne. V negovem spremstvu je bil tudi monsignor Valentinčič. Prevzvišenega je ljudstvo povsod najpristrčneje in najslavesnejše sprejelo kot svojega cerkvenega kneza. Na več krajih so mu tudi pevci na večer zapeli par lepih pesmi. Povsod, koder se je vozil, so bile vasi in cerkve okusno ozaljšane s cvetjem, zelenjem in slavoloki.

Pri sprejemu je bilo navzočega veliko ljudstva in tudi zastopniki oblastev so se mu povsod poklonili in ga pozdravili. Tudi v Divači. mimo katere se je peljal, se je ustavil v župni cerkvi, kjer so ondotni cerkveni pevci zapeli dve prekrasni pesmi. Prevzvišeni se je pred odhodom iz dekanije zelo pohvalno izrazil o visoko razviti katoliški zavesti in probujenosti, ki ju je našel v našem ljudstvu: pohvalil je lepo petje po cerkvah in dostavil, da mu bodo ti dnevi, ki jih je preživel med nami, ostali v nepozabnem spominu.

Dne 8. septembra se je vršila v Trnovem slovesna 25letnica ondotnega g. dekana dr. I. Kržišnika. 27. avgusta je minilo namreč 25 let, odkar vodi dušno pastirstvo v Trnovem. Rojen je bil 21. 3. 1865. pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko na Gorenjskem. Gimnazijo je dovršil v Ljubliani, študiral nato 4 leta modroslovje, napravil doktorat in nato dokončal še bogoslovne študije. Po 7letnem pastirovanju na Štajerskem je prestopil v ljubljansko škofijo in nastopil 1. 1900. dekanijsko službo v Trnovem, star 35 let. G. dekan je mož velikih zmožnosti, obširnega znanja in neumoren, neugnjan delavec. Vzvišen nad vsak-

danje malenkosti, širokega obzorja, svetovno naobražen, zrel v sodbi, demokrat skozi in skozi, bojevnik za zmago katoliškega in demokratičnega načela, živi in dela skozi 25 let v veliki trnovski župniji, ki šteje 8 tisoč duš.

Jubilejnega slavlja se je udeležil kot zastopnik apostolskega delegata v Reki, g. Podboj, vodja škofijske kancelije in 17 duhovnikov sosednjih župnij. Navzoča množica je štela nad 2 tisoč ljudi. V cerkvenem govoru je dekan iz Postojne v zbranih besedah pojasnil veliko delo, ki ga je jubilat izvršil tekom 25 let na cerkvenem, gospodarskem in splošno kulturnem polju v župniji in si postavil s tem nemiljiv spomenik v srcih svojih župljanov. K slovesnosti je poslal jubilatantu sv. oče apostolski blagoslov in g. apostolski delegat iz Reke ljubezniv pozdrav in pismo, v katerem se mu zahvaljuje za veliko delo, ki ga je izvršil in ga vrši v imenu cerkve za tamošnje ljudstvo.

Če pripomnimo, da uči g. dekan še danes do 27 ur šole na teden, da presedi tu in tam tudi cele noči v spovednici, dobimo majhno sliko o njegovi veliki delavnosti, pa tudi o njegovem neporušnem zdravju. Bog ga ohrani čvrstega in čilega našemu ljudstvu še mnoga leta!

(Dekanijski shod Marijinih družb.) Isti dan je obhajala trnovska dekliška M. dr. 25letnico. Prišlo je k jubileju dvajset Marijinih družb s 16 zastavami. Cerkev je bila lepo okrašena — kakor raj je bila. V krasnih govorih sta navduševala govornika čč. gg. dr. Mirko Brumat in Ksaver Lavrenčič zbrane družbenice, ki jih je bilo krog tisoč. — Po cerkveni slovesnosti je bilo poskrbljeno tudi za pošteno zabavo: na župnijskem vrtu se je namreč vprizorila igra: »Roka božja« in šaloigra: »V zadregi«.

Idrijske novice.

Šolska mladina v Idriji vprizori dne 19. in 20. septembra v rudniškem gledališču pravljico v treh slikah »Janko in Metka«, (po znani nemški pravljici »Hansel und Grätel«). Režijo vodi stud. art. g. Rudi Kogej, ki je naslikal tudi novo sceno za tretje dejanje. Mladina nam bo s tem pripomogla do lepega duševnega razvedrila. Omenjena pravljica je preložena v vse jezike in se povsod vprizorja z velikim vspehom. Čisti dobiček je namenjen revni šolski mladini. V petek, dne 18. septembra t. l. se vprizori igra za ljudskošolsko mladino ob 18. uri proti vstopnini 50 stotink, nakar že danes opozarjamo starše šoloobveznih otrok.

Darovi.

G. Špacapan Leopold iz Mirna je daroval Goriškemu godbenemu krožku 100 dinarjev. — Srčna hvala.

HIŠA z inventarjem, jako pripravna za mesarsko obrt, je na prodaj. — Naslov pove uprava lista.

GOSPODIČNA PODUČUJE slovensčino, angleščino, francoščino in nemščino od 25. sept. naprej. — Via Cap. Vandola 26, prtiličje.

NOGAVICE IN VOLNENE PLETENINE na stroj se izvršujejo v na novo odprti delavnici v Gorici, ulica Morelli 6, II. nadstr. — Delo doručuje in trpežno! — Cene zmerne!

NOVA PRITLIČNA HIŠA z dobro idočo ključavničarsko delavnico in vrtom blizu glavne ceste se radi selitve takoj proda. Cena 14 tisoč lir. Primerna za ključavničarja, krojača ali drugega obrtnika. — Leop. Beguš 207 v Sempasu.

VINARSKA ZVEZA v Gorici naznanja, da se je preselila s svojo zalogo vina v ulico Formica števil. 1. tik Piazza Corno.

MED kupi v vsaki množini tudi v panjih Žnideršič & Co v Bistrici. (Prov. del Carnaro). Pošlite vzorec.

Semenska pšenica.

Javljamo kmetovalcem, da imamo v skladišču selekcionirano (odbrano) seme pšenice italijanskega izvora (gentile rosso in inallettabile 96). — Pšenica iz Nemčije še ni prispela in mogoče ne prispe pravočasno. — Po pošti blaga ne razpošiljamo, ker je poštnina predraga.

Zadružna Zveza v Gorici
Corso Verdi 37.

Pozor!

Naznanjam, da sem otvoril v lastni hiši v Solkanu (Solčanska cesta) lastno TRGOVINO Z MEŠANIM BLAGOM. Blago prvovrstno, cene zmerne, postrežba točna. — Za obilen obisk se priporoča

I. VELIŠČEK, SOLKAN 369.

ZDRAVNIK**Dr. J. Bačar**

v GORICI, viale 24. Maggio št. 9

se je vrnil in zopet
- redno sprejema. -

Stolpne ure

najmodernejšega sistema ki se navijajo vsakih 8 dni imam v zalogi

Franjo Štolfa, urar
Komen na Krasu

ZOBOZDRAVNIK**Dr. L. MERMOLJA**

špecialist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzjavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica	CENTRALA	Rezerva SHS
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50,000.000		10,000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje: na vložne knjižice po čistih 4% (davek plača banka sama). Na tekoči račun ter proti odpovedi najbolje po dogovoru.

Sprejema tudi dinarske vloge in jih obrestuje najugodnejše. — Izvršuje denarna nakazila na tu in inozemstvo. — Nakupuje in prodaja svakovrstne valute, vrednostne papirje in srečke.

Plača vedno priznana najvišje dnevne cene za obveznice vojne odškodnine (bone).

Izvršuje sploh vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Prav gotovo je, da najboljše originalne ŠIVALNE STROJE in DVOKOLESA iz najboljših nemških tovarn dobite le pri dobro znani tvrtki:

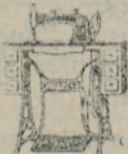
FRANC SAUNIG - GORICA
VIA CARDUCCI 25, (prej Gosposka ulica)

Pred nakupom oglejte si veliko izbiro ali pa zahtevajte cenik.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Cene zmerne!

„Mundlos“ šivalni stroji
„Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“
belgijske puške se vdobe le pri
Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour števil. 5.